

Imala sam sreću nastupiti na »Parade Koncertu« na samom početku »Tjedna« u kazalištu obližnjeg grada Kerkrade s djelima naših skladatelja za harfu solo. Budući da me je nekolicina prisutnih harfista pitala gdje bi mogli nabaviti note tih kompozicija, zaključujem da je moja izvedba postigla uspjeh. Bilo mi je vrlo neugodno odgovoriti im da niti jedna od izvedenih skladbi nije štampana, no zato sam zainteresiranim poslala kasnije od kuće fotokopije.

Osim ovih »službenih« koncerata velik su broj nastupa imali mladi harfisti, od kojih su neki još učenici i studenti, sa svojim programima. Lijepo se mogla pratiti razlika u načinu sviranja, tehnicima i interpretaciji omladine pojedinih naroda.

Neobično su zanimljiva bila dva ciklusa predavanja s glazbenim izvedbama djela i diskusijama. Jedan je vodila belgijska harfistica Francette Bartholomé pod nazivom: »Harfa u avangardnoj glazbi«. Odlične izvedbe i prisutnost većine skladatelja djela o kojima je bila riječ, kao i njihovo tumačenje tih djela i svojih općih stavova, učinilo je da je mnogim prisutnima suvremena muzika postala znatno razumljivija i osmišljenija. U drugom je ciklusu suvremeni skladatelj i veliki poklonik i poznavalac harfe Sergiu Natra analizirao (uz izvedbe i razgovor s prisutnima) tri kapitalna djela literature za harfu: *Sonate* Ph. Em. Bacha i Paula Hindemitha te *Plesove* za harfu i gudače Claudea Debussyja.

Jedan je festivalski dan bio posvećen tzv. »non pedal« harfi, kada smo imali prilike čuti južnoameričku diatonsku harfu Rolanda Ortiza, keltsku harfu Regisa Chenuta, zatim japanski ansambl Koji Amado, sastavljen od sedam harfa bez pedala i mnogo mladih budućih harfista koji započinju svoje studije na ovom jednostavnijem sistemu instrumenta.

Bilo je zatim izložaba starinskih instrumenata, nekako je suvremenih tvrtki dovelo svoje modele na ogled i prodaju, isto tako note, žice i drugi pribor.

Osim svega sam imala prilike svirati i na »kromatskoj« harfi, sistemu s dva reda prekrštenih žica, kojim se danas gotovo više nitko ne služi.

Sve u svemu: veliko duhovno, a i stručno obogaćenje!

Rajka DOBRONIĆ

KUĆNO MUZICIRANJE U DURU I MOLU

Dobro staro kućno muziciranje uzelo je u Njemačkoj takav zamah, da je skoro nemoguće naći profesora ili nastavnika koji bi u svom rasporedu sati našao mjesta za novog đaka. Zborovi i orkestri mogu bez problema podmlađivati svoje redove. Većina muzičkih škola ne može primiti sve prijavljene učenike.

U svojoj novoj knjizi *Vergnügen in Dur und Moll* (»Uživanje u duru i molu«) Siegfried Sterner, muzikolog i publicist iz Frankfurta, donosi sljedeće podatke: u njemačkim obiteljima ima ništa manje nego 5 milijuna blok-flauta, 2,5 milijuna gitara, 2 milijuna glasovira i oko 800 tisuća violina. O ostalim, manje popularnim instrumentima ne navodi brojke. Oko 22,1 milijuna obitelji posjeduju bar jedan instrument. To je otprilike 10% više nego prije pet godina. Analizirajući razloge tog nanovo probuđenog zanimanja i oduševljenja za kućno muziciranje, Sterner smatra da je to izraz otpora protiv konfekcioniranja. Glazba omogućuje, kao malo koja druga aktivnost, da se pojedinac poveća u sebe, a istovremeno ga zajedničko muziciranje povezuje s drugim sviračima.

I sam Sterner je od ranog djetinjstva prakticirao kućno muziciranje i tek pod, relativno, starije dane diplomirao muzikologiju. Svojom knjigom nije želio objaviti neki znanstveni rad, nego prvenstveno dati savjete iz vlastitog iskustva. Prema njegovu mišljenju svaki prosječno nadareni je u stanju svladati 20-tak različitih instrumenata do tog stupnja da mu pružaju različite mogućnosti kućnog muziciranja.

Starosna granica za učenje nekog instrumenta ne postoji. Odrasli čak imaju prednost pred djecom, jer se mogu bolje koncentrirati i u prosjeku brže napreduju. Ta »kasna zvanja« će doduše rijetko kada postati virtuoz, ali će u svakom slučaju postići tehničku razinu dovoljnu za skladno i ugodno kućno muziciranje.

Na koncu autor predlaže da večernji tečajevi za izobrazbu odraslih obuhvate i glazbu. I da muzičke škole kao i nastavnici glazbe usklade nastavni program i metodu imajući u vidu ne samo djecu nego i »seniore«.

Rade STANKIĆ

ROD — OTOK SUNCA

Prema grčkoj mitologiji priča kaže: Kada je bog Zeus na Olimpu dijelio Zemlju među bogovima, tada nije bio prisutan Helios. On se nalazio na svome dnevnom sunčanom obilasku oko Zemlje, pa je zaboravljen. Kad se vratio na Olimp, uvidje da je ostao prikraćen te se pobuni. Zeus, da ispravi svoju grešku dade mu zemlju opkoljenu morem. On se tada oženi nimfom Rodos, Afroditinom kćerkom, i po tome otok dobi ime.

Rod je najveći otok u grupi Dodekaneza, smješten pred obalom Male Azije (11 milja udaljen). Obuhvaća površinu od 1404 km². Gorovit je. Niži dijelovi su obrasli crnogoričnom šumom i zelenim raslinjem. Vozeći se duž otoka nailazili smo najviše na plantaze agruma (limun i naranča), a gaje se masline, smokve i vinova loza. U unutrašnjem dijelu otoka uzgajaju se ovce i koze. Na Rodu je razvijena proizvodnja keramike i čipkarstvo te razni uslužni zanati. U toku godine, otok ima 300 sunčanih dana, a oplakuju ga Egejsko i Sredozemno more. Ima lijepe plaže, a izrazi divljenja mogu se čuti na raznim jezicima svijeta.

Povijest otoka je dosta burna, jer su njime mnogi gospodarili. Prisjećam se podataka koje sam tamo čula. Od 1309. godine do 1522. njime je upravljao Veliki meštar, od 1522. g. do 1912. g. pada pod Turke (kad su vitezovi sv. Ivana bili protjerani na Maltu, potom prijedohu u Rusiju, a čak se spominje i naše mjesto Pakrac gdje su boravili). 1912. g. do 1945. g. zaposjeli su ga Talijani. 1947. g. Dodekanezi su pripojeni Grčkoj.

Posjetila sam nekoliko mjesta. Na istočnoj obali je gradić Triante s lukom u koju su u prošlosti prvi doplovili Feničani. 15 km uzbrdo vodi cesta u Philerimos. Tu je crkva sv. Marije iz 14. stoljeća, oslikana freskama (sada oštećenim) i manastir. Ispred crkve za vrijeme Talijana, napravljen je križni put s postajama od mramora u dugačkom drvoredu čempresa. Mjesto Kamiros ima ruševine akropole koje se uspoređuju s Pompejima. Na zapadnoj obali otoka nalazi se grad Lindos. Akropola mu je na visokoj i strmoj stijeni s bogatim ostacima. Današnje mjesto je na strmini, uskih ulica, popločenih sitnim oblim kamenjem, bijele i crne boje. Dvorišta, zidom zatvorena na isti su način popločena, i tu se vidi bogatstvo grčkih motiva. Jednom riječju, to su mozaici. Kuće su oblika kocke s ravnim krovovima, bijele i čiste. Stanovnici su moreplovci. Danas je tu stjecište svjetskih bogataša, koji ljetuju u kućnom smještaju. Tu je crkva sv. Jurja u izrazitom bizantskom stilu i bogata freskama. Na samom vrhu otoka smjestio se glavni grad otoka, Rodos. Tu nalazimo tragove i starog i novog. Po novom je sličan svakom evropskom gradu: zgrade, trgovine, gostionice (ta-verne), pa ču se zadržati na opisu staroga. Stari Rodos je opasan zidinama koji datiraju još iz doba Bizanta, kasnije ih obnavljaju Ivanovci (vitezovi sv. Ivana). Unutar zidina je palača Velikog meštra. Po završetku križarskih ratova oni preuzimaju samaritanšku dužnost, a potom obrambenu, pa čak i vladaju 1309—1522. g.). U tom dijelu nalazi se hram Afroдите, bizantinska crkva, Sulejmanova džamija, arheološki i drugi muzeji. Na brežuljku sv. Stefana (Mon-

te Smith) je akropola starog Rodosa. Niže ruševina je stadion gdje su se vršila gimnastička natjecanja, teatar i govornička škola (Talijani obnovili stadion i teatar). Na Rodosu su djelovale dvije škole i to: škola za kiparstvo i škola za filozofiju i govorništvo. Iz prve škole nikla su djela: »Grupa Laocoon«, koja se danas nalazi u Vatikanskom muzeju i »Uspavani Eros« u Nev Yorku, a učenik druge škole bio je npr. Ciceron.

Na samoj obali Rodosa, u luci Mandraki, nalazi se crkva »Sv. Marije«, građena u bizantskom stilu sa lijepo izvedenim kupolama, a unutrašnjost je bogato oslikana. Nedjelja je, ušla sam u nju. Odmah primijetih istočni obred ortodoksne vjeroispovijesti, ali me zadržava pjevanje malog ali kvalitetnog zbora (oktet). Na koru je osam pjevača i dirigent, a ispred njih na stalku stoji zajednička knjiga s notama. Pjevanje je višeglasno i bez pratnje instrumenta. Tekst napjeva nisam razumjela, jer je na grčkom jeziku, ali je za mene bio doživljaj slušati melodije bogate tonovima, lijepih linija, ukrašene nacionalnim motivima. Vraćam se u mislima na početke crkvenog pjevanja kod kršćana, a to su psalmi. Preko sličnosti bizantinskog i gregorijanskog pjevanja dolazim k troparima (umetnuti stih između stihova psalama), pa na veće forme, kondake, od 18 do 24 strofe, pjevane prema melodiji prve strofe. Kondak je potisnut novim oblikom, to je kanon. Kanon ima niz od devet pjesama s nekoliko strofa, a određene su prvom — irmosom. Biblijskog su sadržaja. Čuven je »zlatni kanon« ili »kraljica kanona« iz osmog stoljeća. U 11. st. raskoš crkve dovodi do ukrašavanja melodija crkvenog pjevanja, kakvo je i danas.

Po završetku službe napustila sam crkvu puna dojmova. Raspitujući za rimokatoličku stihog nešto prije 11 sati u crkvu »Sv. Marije od Pobjede«. Iz razgovora sa župnikom, franjevcem iz Venecije, doznajem da je malen broj Grka rimokatolika. Crkva je ispunjena: Nijemcima, Nizozemcima, Francuzima, Englezima i nas dvoje Hrvata. Ova se internacionalna misa uveličavala glasnim molitvama i gromkim pjevanjem na latinskom jeziku, pomoću tiskanih knjižica na latinskom i usporedo jednim od stranih jezika. Evanđelje su čitali: Englez, Njemica, Francuz i Nizozemac. Kratku propovijed je održao svećenik na engleskom jeziku.

Vrhunac religioznih osjećaja vjernika očitovao se na kraju u pjesmi *Salve Regina*. Misa na grčkom jeziku je samo recitirana, kako mi reče svećenik.

Napuštajući otok Rod i lijepu Grčku, zemlju ljuđi iz kojih izbija posebna dostojanstvenost kao svjedočenje njihove drevne kulture, ponesoh pregršt lijepih uspomena i još više spoznaja o bogatoj kulturi davnoj i sadašnjoj jednog po broju relativno malog naroda.

Zdenka MILETIĆ

VIKTOR RONČIĆ

Misa za jednoglasni zbor i orgulje

Cijena: partitura = 20 Din
dionica = 2 Din

GLAZBENI ČASOPISI

SADRŽAJ STRANIH GLAZBENIH ČASOPISA

THE MUSICAL TIMES

Vol. CXXI, no. 1645

Berlin I.: Tchaikovsky, Pushkin and Onegin
Charlton D.: The Appeal of the Beast: a note on Gretry and »Zemire et Azor«
Burn A.: Stephen Pratt's Music
Tippett M.: The Composer's View: Art and Man

Vol. CXXI, no. 1646

Bennett C.: Prokofiev and Eugene Onegin
Rainbow B.: Curwen's Visit to Norwich
Gilbert A.: The Composer's View: Calling the Tune
Tyrell J.: Congress Reports as History
Norris G.: Bitter Memories: the Shostakovich Testimony
Guest. G.: History and Church Music

Vol. CXXI, no. 1647

Turnbull M.: Ercole and Hercule: les goûts desuns?
O'Loughlin N.: The Music of Nigel Osborne
Wishart T.: The Composer's View: Extended Vocal Technique
Shaw W.: English Parish Church Music
Gedge D.: John Goss, 1800—1880

Vol. CXXI, no. 1648

Dixon G.: G. F. Anerio (1567—1630) and the Roman School
Rowland C.: Matthews Brothers, Composers
Laevis R.: Mozart's Divertimentos for Mixed Consort
Rosenthal A.: Instruments in Printed Books
Fenlon I.: Two 15-th century chansonniers

MUSICA SACRA

Heft 3/1980

xxx Katholikentag und Kirchenmusik
Haug H.: Gottesdienstliche Erneuerung und kirchenmusikalisches Erbe
Fleckenstein F.: Der Thesaurus Musicae Sacrae in der gegenwärtigen Praxis
Hucke H.: Das kirchenmusikalische Erbe aus der Sicht des Liturgikers
Stenzl J.: Das Erbe der katholischen Kirchenmusik im öffentlichen Kulturleben

SINGENDE KIRCHE

XXVII/4 1979/80

Bildstein W.: Du und dein Pfarrer
Affentranger U.: Die Botschaft des hl. Benedikt
Busch H.: Musik für Denkmalorgeln
Kronsteiner H.: Der ACV in Österreich
Lehner L.: Probleme einer Orgelrestaurierung
Schabasser J.: Der kirchliche Volksgesang in Wien zur Zeit Maria Theresias

BOLLETTINO CECILIANO

Marzo 1980

Franceschini E.: Dove carita e amore
Lettere alla redazione, Notiziario e concorsi, Libri...